

Telekom'da Özelleştirmenin Ardındaki Gerçekler

Erinç Yeldan, 6 Temmuz 2005

Geçen haftaki yazımda Türkiye'nin, aynı Irak'ın askeri işgaline benzer biçimde, neoliberal ideolojinin kuşatması altında olduğunu vurgulamış idim. Yeni-emperyalizmin öncü kurumları IMF ve Dünya Bankası'nın *niyet mektupları* ve *yapısal koşullandırmalar* aracılığıyla yürüttükleri neoliberal saldırının Türkiye aleyhine yeni bir aşaması geçen hafta sonuçlandırılan Türk Telekom'un özelleştirilmesi oldu.

Türk Telekom A.Ş.'nin yüzde 55 hissesinin toplam 6.5 milyar dolar karşılığında Lübnan'lı *Saudi Oger*, İtalyan *Telecom Italia* ve İngiliz *BT Telconsut* şirketlerinden oluşan bir konsorsiyuma devri geçtiğimiz hafta sonunda yapılan açık ihale sonucunda karara bağlandı. Anlaşmaya göre adı geçen konsorsiyum devir işleminin gerçekleşmesinden sonra 1.6 milyar doları peşin olarak; geri kalan 4 milyar doları ise dört sene boyunca yılda birer milyar dolarlık taksitler halinde ödeyecektir.

***

Bu işlem ile Türk kamu maliyesi büyük bir zarara uğratılmış durumdadır: Türk Telekom'un yıllık karı 1.7 milyar dolar düzeyindedir. Halihazırda şirketin kasasında 2.2 katrilyon TL (milyar YTL) olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, Telekom'un yeni yöneticileri bu alışverişi aslında bedavaya getirmiş durumdadır. Şirketin Türk kamu mali sistemine yılda aktarmakta olduğu 1.7 milyar dolarlık kar ile karşılaştırıldığında, kamu idaresinin bu satıştan *net kaybı* 2005 için yüz milyon dolar, 2006-2009 arasında ise asgari yedi yüz milyon dolardır. 2009-sonrasında da kamu maliyesinin kayıpları katlanarak artacaktır.

Türkiye'de kamu işletmeciliği (KİT sistemi) kamu maliyesine 2003 yılında 19.5 katrilyon TL, 2004'te de 20.4 katrilyon TL *net faktör geliri* aktarmıştır. Türk Telekom yılda yaklaşık 2.3 katrilyon TL'lik kar transferi ile bu toplamın yüzde 10'undan fazlasını sağlamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu özelleştirme ileriki yıllarda kamu maliyesine aktarılan faktör gelirlerinde önemli bir azalma getirecek ve bütçe dengesini olumsuz etkileyecektir. Özelleştirme programında sırada bulunan TÜPRAŞ, Erdemir gibi karlı kamusal varlıkların da benzer şekilde elden çıkartılmasıyla bütçedeki bu dengesizliğin boyutları daha da artacaktır.

***

Türkiye faiz dışı fazla hedefini revize ederek yeni bir kamu yatırım programı başlatabilir: Türkiye 2005 yılı bütçe programında milli gelirin yüzde 6.5'i düzeyinde bir faiz dışı fazla yaratmayı hedeflemektedir. Hiçbir makro ekonomik hesaba dayanmayan bu rasgele hedef, aslında IMF'nin Türkiye'nin borç yükümlülüklerini güvence altına alması için saptadığı bir koşullandırmadan ibarettir. 2005 yılı milli gelir hedefinin 485 katrilyon TL (milyar YTL) olduğu düşünülürse, söz konusu faiz dışı fazla hedefinin sadece yüzde 1.5'lik bir tasarrufla yüzde 5 düzeyine

çekilmesi durumunda, kamu kesimi 7.3 katrilyon TL'lik bir yatırım fonuna kavuşacaktır.

Bu 7.3 katrilyon TL ile Türkiye örneğin, başta yok pahasına elden çıkartılmaya koşullandırıldığı Telekom, TÜPRAŞ, Erdemir gibi işletmelerinin teknolojik yatırımlarını gerçekleştirebilir; kapatmaya mecbur kılındığı İzmit SEKA selüloz ve kağıt gibi işletmelerini yeni teknolojik yatırımlarla üretim sürecine sokabilir; ve emeği ile geçinen milyonlarca ailenin dramı haline dönüşen sağlık ve eğitim hizmetlerinin ticarileştirilmesine engel olarak bu hizmetlerin daha kaliteli ve ucuz sunulmasına olanak sağlayacak kamu yatırımlarını devreye sokabilirdi.

Burada bir hatırlatma yapalım: söz konusu 7.3 katrilyon TL, Türkiye'nin 2004 yılında konsolide bütçesinden yapmış olduğu kamu yatırımlarının toplamına denk düşmektedir. Yani, Türkiye faiz dışı fazla hedefini daha rasyonel bir düzeye getirmekle kamu yatırımlarını ikiye katlayabilecek durumdadır.

Ancak, "küreselleşen dünyaya ayak uydurmak" ve "devleti küçülterek çağın gereklerini yerine getirmek" gibi aldatmacalarla sürdürülen yeni-emperyalist saldırının yerli müttefiklerinin bu gerçeklere gözlerini kapayacağından kuşkuumuz yoktur.